

Наташа КОВАЧЕВИЋ

СНОВИЋЕЊЕ

Први сан — Ђаво

Налазим се у паклу. Немам осећај да је то смрт, већ само да сам у паклу. У ствари, то је само унутрашње сазнање, јер пакао је прекрасан ентеријер хотела лепих пастелних боја, са шумом воде из неког зида. Одјелном, преда мном је Ђаво. Споља он је црномањаст, елегантни шеф рецепције, у тамном оделу, белој кошуљи, кравати. Запажам ковчугу коју су и очне дупље, јер очију (људских) нема. Дубоко, километарски дубоко у дупљама су две црвене ватре. Уверавам себе да је ово сан.

— Зашто сам овде? — питам.

— Пакао и почиње тим питањем — одговара ми мирно, равнодушно гледајући кроз мене.

Брзо набрајам у себи — каква сам била — (родитељи — добра, муж — добра, дете — добра) и тада се злокобно, попут бола јавља мисао — превише сам волела (зато, дакле, идем у пакао).

— Ово је сан — кажем.

— Није сан — одговара.

— Сан је. Говоримо не отварајући уста.

— Говоримо мислима као и увек.

Изненада (као у сну) пружа дугачке руке ка мени, вештичијих ноктију, мирно. Не осећам бол али запањена видим да из мене вади срце, плућа, артерије, дијафрагму, желудац, јетру, црева — и држи их на длану, као трофеје.

— Зар је то човек? — кажем.

Без одговора.

— Зар сам то ја?

Ћутање.

— Ово је сан.

— Није сан — одговара.

— Сан је. Крв не капље доле.

— То је зато што смо горе.

Почиње да се збива нешто ужасно, застрашујуће, немогуће болно, неземаљско, смртно. Он, Ђаво, све је више Ђаво, пакао све више постаје пакао, руке које пружа поново ка мени доносе хиљадугодишњи препознатљив кошмар. растанка, смрт. Уз напор свега у себи будим се у паклу ноћи.

Други сан — Индија

Из једног лепог, мирног сна (шетала сам препознатљивим улицама ренесансног града, са прелепим, у бојама, кућама, које сам знала) одједном се налазим у Индији, јер су ми јавили да ми је умрла мајка. У некој тешкој празнини, као да сам сама умрла, понашам се мирно, јер тако треба. Улазим у велики простор у облику слова У, пун Индуса, у одећама јарких одсјаја. У средини на белом мермерном саркофагу лежи моја мајка. У мртвој тишини прилазим и видим да је прекривена белим велом. Пружам руке да га дигнем али се заори врисак неодобравања и ја се повлачим. Уводе ме у малену просторију белих зидова, са полом од црвеног финог песка. Сем три столице у соби су, у песку, пободене многобројне упаљене свеће, огромне. Кажем у себи — није раскошно али је чисто. Један православног свештеник у мантији за опело, даје ми знак да скинем покров. Прилазим одру и лагано га дижем и, о ужаса, моја мртва мајка почиње да покреће капке и да отвара очи! Слеђена сам. Знам да се дешава нешто страшно. Мајка се лагано диже и тетурајући, као да је слепа, креће ка мени, лагано ме грли и љуби у врат. Маса се у урлику комеша и почиње безглаво, сулудо да јури у кругу зазиданог простора; беже од мајке, јер њен додир значи смрт! Она, не знајући шта је крива, покушава да приђе некоме, понављајући као просјак "Опростите, ја сам се повампирила". Врисак, јауци, крклање, топот. Као у паклу.

Ужаснута, моја мајка почиње да се смањује, све више и лагано се претвара у мога вољеног (отрованог) пса Флокија. Најзад, она је Флоки и цвили крај мене. Узимам га нежно у руке (као некада) и видим да он има мајчино лице. Љуљам га нежно и шапућем "Не брини, ја сам ту, не брини".

Трећи сан — Америка

Путујем чудним возом кога не видим и не чујем, окачена о задњи вагон кога не осећам, и држим се нечим (што нису руке ни тело). Нисам у њему, а нисам ни споља. Осећам само да се крећем у некој сили која је за мене воз. И где, налазим се у Амстердаму.

Ово сањам — кажем себи — никад нисам била у Амстердаму. Ово ће бити леп сан, понављам, па хајде онда.

И корачам. У чудесној тишини и спокоју, град, сав у сунцу, блиста и ја га препознајем — па, ово је Амстердам! Ја знам Амстердам!

Улице су од камена што се прелива у мозаику, видим сваки жути, црвени, наранџасти камен, округлао, прозиран и блистав. Около су куће отмене и лепе, све у истом низу, зубатих прозора, са гредама укрштеним на фасади, сламнатих кровова. Све их знам, познајем сваку која долази, као да ми иду у сусрет, и ћутећи, благонаклоно ми дају знаке радосног виђења. Све је склоњено са улица, иако сунце блешти, да бих се боље сетила. Сада ће трг — мислим, и заиста, он се појављује, величанствен, округлао, са обелиском који се губи у небу. Знам да ме ту нешто чека, да сам ту нешто изгубила, да ће ми то сада вратити. Стојим и чекам, док ме осећање предивног мира и среће запљускује у таласима. Чујем. Дрхтаји неки допиру, у истом ритму као весла у води. Дижем очи и видим брдо изнад града низ које се спуштају птице. Не лете, већ ходају, лагано

и трепераво, као да свира музика. Видим сваку иако их је на хиљаде, препознајем им очи велике и добре, и оне мене њима поздрављају. Најзад — кажем — Најзад!

Пружам руке у сусрет и држим их раширене, и оне слећу, без долира, слећу са брда као музика и остају на мојим длановима.

Четврти сан — Изложба надреализма

Идем на изложбу надреализма, кажем некоме кога нема. У згради сам огромног левкастог облика чија се пењалишта спирално дижу у недоглед. Крећем ка првој спирали (и јединој). На зидовима висе слике, на хиљаде и ја стајем пред сваку и гледам. То су праве слике у рамовима, али изнад сваког рама излази нешто што је надреализам. Слике у рамовима су различите, неке су приче, неке линије или тачке, црно-беле и у боји, али изнад сваког нама се настављају у ваздух, ван зида, али чврсто и непомично.

У првој слици видим не то што знам али не знам како. Чуди ме једино оно што излази из ње, бела кићанка француске капе. Из друге се високо извила шака, из треће укрштене линије железничке пруге, из једне се дрхтећи (а непомично) држе две тачке, из неке сунце као око, из неке квадратна празнина, па осмех без уста. Чудим се стално што је тај део стално од исте, блештаво беле, мермерне масе, глатке и прозирне. Хтела бих да то додирнем, али се не сме.

Пењем се и гледам, гледам и одједном не знам више шта гледам, јер не видим ништа иако су слике и даље поређане на исти начин. Правим се да гледам, и неки други људи гледају и ћуте, и померамо се тако даље, као у ритуалу, ја осећам да ни они не виде ништа али не смеју да кажу.

Дижемо се у левку све више и више, слике промичу брзо, готово лете. Сада се не збива ништа, ништа се не чује, само слике лете крај мене и гле на врху сам изложбе! Врх се не види као врх, само више нема простора. Морам да корачам даље, људи стижу до мене, нема се места и ја улазим у неку воду што се одједном простире испред мене. Вода као вода — кажем — а ово је сан и могу да се пробудим кад хоћу. Стојим у води мирно и она ме као бујица сламку носи доле вртоглаво стрмо, а ја не пливам, и већ сам тамо одакле сам пошла, у огромној сали чија се пењалишта левкасто дижу у спирали.

Ја бих сад ишла, али ми је кћерка негде у левку, гледа слике, и треба да је нађем. Зар опет да се пењем? Хвата ме ужас, ноге ме не служе, тело ме не слуша, стоји приковано и док се борим одједном видим да то на зиду и нису слике већ врата, затворена врата, која воде на изложбу.

Пробуди се, пробуди се — кажем.

Пети сан — Свадба

Идем кејом Ибра кући и прати ме кицошки одевен мушкарац неугледан и наметљив. Тражи да се удам за њега, нека га жена зове са плаже да стане. Мени је смешно али ћутим. Улазим у кућу чија је једна страна срушена. Виде се црвене цигле али су подупрте глатким гредама на који-

ма су поређане књиге, књиге, књиге. У другој соби седи мој отац и тамо улази онај човек и проси ме. Мени је смешно што он не зна да је мој отац мртав и сада се прави жив, али ћутим. И чујем да ме је отац дао.

Идемо сада (не знам ко) у Русију, јер је тамо девојчина кућа. Жури-
мо, много журимо, мало летимо, мало трчимо кроз неко шибље. Сти-
жемо у девојчино село, старо, пропало, са бедним брвнарама полеглим
по земљи, са гомилама разбацаног сена по блату. Видим само жене. Све
су исте, лепе сељанке, прљаве, са поцепаним кецељама и високим капа-
ма. Видим девојку коју удају и знам да сам то ја, а опет ја сам овамо са
другима. Она неће да се удаје али не сме да каже. Ја све осећам што и
она, а опет се љутим што неће. Говорим јој "Кажи да нећеш, кажи" а
она само гледа и ћути. Бесна сам на њу и почињемо свадбу. Идемо у
свадбу. Облачимо она и ја беле хаљине, истоветне, са великом округлом
крагном, само је њена црна а моја црвена. Стално се чудим зашто се и ја
удајем када се она удаје, а она се ништа не чуди. Не говори ништа као
лутка. Опет се возимо у село, саоницама дрвеним, а нема нигде снега. У
путу онај кицош скида карирано одело и тако се смањује да личи на деча-
ка. Кажем девојци "И није ружан само је тако мали". Она ме мало гледа
као да не зна да је он њен муж и да је то њена свадба. А сватови развали-
ли уста и певају само ја не чујем ништа, сви се смеју само им теку сузе и
све постаје неподношљиво тужно и тек сад разумем да је ово сан и да
морам да изађем, морам, иако девојку остављам саму.